

80 YAŞLI YENİLİKÇİ ALİM

Nigar İSMAYILOVA

*Bakı Dövlət Universiteti,**Kitabxanaşünaslıq kafedrasının müəllimi*

Heç zaman cəsarət edib dilə gətirə bilmədiklərimi nədənsə bu dəfə qələmə almaq üçün özümdə cəsarət tapdım. Bilmirəm, tələbəklik illərində olduğum kimi, hətta indi də Abuzər müəllimin zəhmindən çəkdiyim üçün mü, yoxsa müdirim haqqında fikirlərimin düzgün anlaşılacağından ehtiyat etdiyimdənmi onunla bağlı düşüncələrimi dilə gətirməmişəm.

Bu möhtəşəm alim haqqında hələ universitetə daxil olmamışdan əvvəl çox şeylər eşitmişdim. Sən demə, həftədə üç dəfə yaşadığı evin qapısından keçərkən qapının üstündə oxuduğum “Xələfov A.A.” soyadı mənə bu qədər doğma olacaqmış. Ali məktədə daxil olmaq üçün dərs aldığı repetitor Abuzər müəllimlə qonşu olduğundan, ona verdim “Xələfov A.A. kimdir?” sualına aldığı cavabla artıq Abuzər müəllimi tanıyırdım. Atalar doğru deyib: “Niyətin hara, mənzilin ora” – mən Kitabxanaçılıq fakültəsinə daxil oldum.

Bu möhtəşəm alimlə ilk dəfə 1995-ci il sentyabr ayının 1-də tanış oldum. İlk mühazirəni professor Abuzər Xələfovdan dinlədim. Bakalavr pilləsində təhsil aldığı müddətdə Abuzər müəllimlə çox az təmasda olsam da, bu şəxsiyyətin böyüklüyünü artıq çoxdan anlamışdım.

Hələ sonuncu kurslarda oxuyarkən yeni kompüter texnologiyalarının kitabxana işinə tətbiqi məsələləri ilə maraqlanır, BDU-da yenidən yaradılması nəzərdə tutulan “Kitabxanaların kompüterləşdirilməsi” elmi-tədqiqat laboratoriyasının işinə köməklik edirdim.

2000-ci ildə təhsilimi davam etdirmək üçün magistratura pilləsinin birinci kursuna daxil olmuşdum. Sentyabr ayının əvvəlləriydi, dərslərimiz təzəcə başlamışdı ki, bir nəfər auditoriyaya daxil olub “Abuzər müəllim Nigar Musayevanı çağırır”, - deyə müəllimdən icazə aldı. Tələşlə, “görən nə etmişəm ki, Abuzər müəllim mənə çağırır” fikri ilə kafedraya daxil oldum. Əli ilə işarə verib oturmağım üçün yer göstərdi. Onun zəhmi qarşısında və nədən çağırıldığı haqqında təsəvvürüm belə olmadığından artıq həyəcədən əsirdim. Abuzər müəllim qələmi bir kənara qoyub bayaqdan otursam da, indi üzümə baxdı: “Qızım, mənim iki ailəm var. Biri evdə, biri işdə. Hər iki ailəmi çox sevirəm. Mən səni ailəmə üzv qəbul etmək istəyirəm”.

Çaşdım. Çünki o anda Abuzər müəllimin nə demək istədiyini dərk edə bilmədim. Ağılıma belə gəlməzdi ki, bu zamanda kimsə təmənnəsiz olaraq kiməsə bu cür xeyirxahlıq etsin. O isə sözünə davam edərək: “Qızım, bilirəm yaxşı oxuyan qızsan, kitabxana işi ilə bağlı yeniliklər səni maraqlandırır, ora (laboratoriyanı nəzərdə tuturdu) da tez-tez gedirsən. Bizə sənə kimi gənclər

lazımdır. Hə, nə deyirsən?” - söylədi. Əslində həmin an nə deyəcəyimi bilmirdim. Çünki dərslərimiz həftədə üç gün olduğundan bir həftə idi ki, Qafqaz Universitetinin kitabxanasında kitabxanaçı vəzifəsində işə başlamışdım, həm də valideynlərim olanlardan xəbərsiz idi. Həmin gün ilk dəfə idi ki, valideynlərimlə məsləhətləşmədən özbaşına qərar verdim: “Bəli, Abuzər müəllim, razıyam!” “Get, işə qəbul üçün ərizə yaz!”

Bir həftə keçməmiş – 2000-ci il sentyabr ayının 28-də professor Abuzər Xələfovun rəhbərlik etdiyi “Kitabxanaların kompüterləşdirilməsi” elmi-tədqiqat laboratoriyasında elmi işçi vəzifəsində işə başladım. Laboratoriyada çalışdığım müddətdə Abuzər müəllimi daha yaxından tanımaq, onunla ünsiyyət qurmaq, bir insan kimi onun xeyirxahlığı və tələbkarlığını, insanlara təmən-nasız yardımlarını müşahidə etməklə onun bir şəxsiyyət olaraq müdriqliyini, bir alim olaraq möhtəşəmliyini dərk etdim. Dəfələrlə dəyərli məsləhətlərindən bəhrələndiyim bu aydın insanla ünsiyyətdə olmaq adama mənəvi rahatlıq, könülxoşluğu bəxş edir.

Abuzər müəllimin ən mühüm keyfiyyətlərindən biri kimi çalışdığı sahədə həyata keçirilməsi zəruri olan obyektiv prosesləri daha tez və dərindən dərk etməsi, bu istiqamətdə daim yeniliyə doğru konkret addımlar atmasıdır. Dünyada global informasiyalaşdırma proseslərinin aktivləşdiyi bir zamanda Abuzər müəllim BDU-nun fəaliyyətində kitabxana işinin informasiya cəmiyyətinin tələblərinə uyğun kompüterləşdirilməsini zamanın ən aktual məsələlərindən biri hesab edərək, cəmiyyətin dolğun, dəqiq və operativ informasiyaya olan tələbatının sürətlə inkişaf etdiyi bir şəraitdə BDU Elmi Kitabxanasının kompüterləşdirilməsi təşəbbüsü ilə çıxış etdi. 90-cı illərin axırlarında BDU-da tədris prosesinin informasiyalaşdırılması və onun keyfiyyətinin yüksəldilməsi sahəsində böyük islahatlar həyata keçirən rektor, Əməkdar elm xadimi, akademik Abel Məhərrəmov BDU-nun Elmi Kitabxanasının fəaliyyətini modernləşdirmək məqsədilə professor A.Xələfovun təşəbbüsünü bəyəndi. Beləliklə, 1 mart 1999-cu ildə BDU-nun Elmi Şurası Kitabxanaşünaslıq kafedrasının nəzdində “Kitabxanaların kompüterləşdirilməsi” elmi-tədqiqat laboratoriyasının yaranması haqqında qərar qəbul etdi və Təhsil Nazirliyinin 1999-cu il 171 sayılı əmrinə müvafiq olaraq bu laboratoriya professor A.Xələfovun rəhbərliyi ilə 2000-ci ildə fəaliyyətə başladı. Abuzər müəllim bu laboratoriyamı yaratmaqla ölkədə kitabxana işinin kompüterləşdirilməsi prosesinə güclü təkan verdi. Müasir informasiya-kommunikasiya texnologiyalarının kitabxana işinə tətbiqi bundan sonra ölkə miqyasında daha geniş yayılmağa başladı. Nəticədə Azərbaycanda kitabxana-informasiya məkanında ab-hava dəyişdi.

Laboratoriya yarandığı gündən başlayaraq kitabxananın kompleks kompüterləşdirilməsini həyata keçirməyə başladı: qısa müddətdə müasir informasiya cəmiyyəti şəraitində kitabxana işinin kompüterləşdirilməsinin məqsəd və vəzifələrini araşdırdı, kompüterləşdirmənin əsas istiqamətlərini müəyyənləş-

dirdi, kitabxananın kompüterləşdirilməsinin metodik və proqramı təminatını işləyib hazırladı. Kitabxananın kompüterləşməsində məqsəd oxuculara müasir elektron xidmət göstərməklə yanaşı, beynəlxalq kitabxana-informasiya standartlarına, normalarına əməl etməklə kitabxana ehtiyatlarının dünya informasiya məkanına inteqrasiyasını təmin etmək, operativ informasiya mübadiləsinə nail olmaqdır. Bunu nəzərə alan laboratoriya BDU Elmi Kitabxanasının elektron kataloqunun və elektron kitabxanasının yaradılmasını prioritet istiqamət kimi qəbul etdi. Elmi-tədqiqat laboratoriyası Qafqazda ilk dəfə olaraq vahid virtual Azərbaycan elektron kitabxana şəbəkəsinin yaradılmasının elmi istiqamətləri üzərində işləməyə başladı. İlk növbədə beynəlxalq biblioqrafik informasiya mübadiləsinə təmin etmək məqsədilə beynəlxalq təsvir və mübadilə formatları üzərində araşdırmalar aparıldı.

Laboratoriyanın fəaliyyətinin əsas istiqamətləri Elmi Kitabxananın nəzdində BDU-nun elmi tədqiqat işləri və tədris prosesinə müvafiq elektron informasiya bankları və informasiya bazasının, elektron nəşrlər fondunun yaradılması; BDU-nun Elmi Kitabxanasının fondunun müasir vəzifələrə uyğun operativ şəkildə yenilənməsi, müasir elektron vasitələrlə təkmilləşməsi; Elmi Kitabxanada professor-müəllim və tələbə heyətinə müasir elektron informasiya, on-line internet xidmətinin təşkili; elektron kataloq və elektron kitabxananın yaradılması; texnoloji proseslərin kompüterləşdirilməsi; bütün təkrar əməliyyatların qarşısının alınması, optimallaşdırılması, əl əməyinin minimuma endirilməsi; təhsil sistemi kitabxanalarının kitabxana-informasiya şəbəkəsinin yaradılması; kitabxana informasiyanın idarə olunmasının yeni üsul və vasitələrinin yaradılması və kitabxanada tətbiqi, oxuculara operativ və yeni, elektron xidmət, on-line beynəlxalq informasiya mübadiləsi, elektron mətn bazalarından istifadə və s. ibarətdir.

“Kitabxanaların kompüterləşdirilməsi” Elmi Tədqiqat Laboratoriyası bu gün də professor Abuzər Xələfovun rəhbərliyi altında fəaliyyət göstərərək kitabxana işi sahəsində baş verən yenilikləri araşdırır və bu yeniliklərin BDU-nun Elmi Kitabxanasında tətbiqi ilə daim məşğul olur.

Azərbaycan kitabxanaşünaslıq elminin və məktəbinin, ali kitabxanaçılıq təhsilinin banisi, xalqımızın kitabxana mədəniyyətinin korifeyi, Əməkdar elm xadimi, tarix elmləri doktoru, professor Abuzər Xələfov dünyanın bir çox ölkələrində yaxşı tanınan yenilikçi alim, görkəmli elm xadimi olduğu kimi, vətənpərvər azərbaycanlı, qayğıkeş insandır. O, insanlara, tələbələrinə, yetirmələrinə hər cür yabancılıqdan – qohumbazlıqdan, regionçuluqdan uzaq, bütün ətrafdakılara yalnız insanlıq və şəfqət meyarları ilə yanaşan, onlara ancaq öz əməllərinə, əməyinə və qabiliyyətinə və zəkasına görə qiymət verən böyük müəllim və nüfuzlu ziyalıdır.

80 yaşınız mübarək, Abuzər müəllim!